

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de
Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XLIV. De Restitutione famæ & honoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

no ab uno determinato exigi possit, & singuli volendo copulam, in totum damnum consenserunt. *Lebel. l. 3. q. 10. Dicast. num. 159 La Croix num. 337. contra Gabat. c. 27. num 48. Karachne & alios. Si dicas; sola mater admittendo plures circa eodem tempus est causa dubii, & causa, quod ab uno determinato Restitutio exigi non possit, & singuli de aliorum concubitu fortè non sciverunt, ergo sola mater tenetur ad totum damnum. R. N. ass. singuli, quantum est in se, sunt causa totius damni, etiamsi alter de altero non sciat, sicut si plures eodem tempore explodant in Petrum, vel ignem in ejus tectum injiciant, singuli sunt causa homicidii & incendii, etsi non constet, ex cujus actione damnum secutum sit.*

§. Quid si adulteri prolem exponant ab aliis alendam? R. Id, per se loquendo, non licere; si tamen defectu mediorum, vel metu infamiae prolem alere non possint, licite deponent ad domum communem orphanorum, quia illum in finem ejusmodi domus communiter fundantur, nisi aliunde constet fundatas esse pro certâ tantum natione vel civitate.

C A S U S XLIV.

De Restitutione famæ & honoris.

Zarus, super restitutione fama anxius querit.
1. An fama restitui debeat? 2. An filius obligetur pro parente, an heredes lesi? 3. Quid si graviter infamavit cum levi vel nulla culpa? 4. Quid si infamantia dixit de Petro, audientes

tes

tes autem intellexerunt de Paulo? 5. An sufficiat infamatum laudare in aliâ materiâ? 6. An debeat dicere se esse mentitum, an jurare, adhibere testes, an revocare cum periculo vita vel fama? 7. An apud auditores mediatos? 8. Quid debeat pro honore læso. 9. Quid si ex detractione damna realia sunt secuta, aut etiam mors. 10. Quid si infamia sit oblivioni data, vel fama recuperata. 11. Quid si crimen expositum sit publicum. 12. An fama compendi debeat per pecuniam. 13. Quid si læsus revocationem remitteret, si rogaretur. 14. Quid si reciproce infamârint. 15. An per modum defensionis liceat recultum alterius crimen manifestare. 16. An falsum affingere. Pro Resolut.

1. QUÆR. I. Quid sit fama, honor, item an de qualiter læsa restitui debeant?

R. I. Definitionem famæ & honoris deducit 36. ubi etiam de vitiis iisdem oppositis ex professo dictum fuit.

R. II. Quod ad restitutionem famæ vel honoris læsi accipe regulam sequentem certam & ab omnibus receptam: *Omnis, qui per detractionem alterius famam, vel per calumniam alterius honorem injustè læsit, tenetur efficaciter restituere famam, honorem & omnia damna realia inde secuta; Ratio regulæ est, quia damnum famæ & honoris est reparabile, & quilibet jus habet in famam & honorem æquè, ac in bona temporalia; ergo sicut hæc injustè læsa reparari debent, sic & fama honorque.*

2. Dicitur 1. Omnis qui læsit; nam obligatio restituendi famam est personalis, nec transit ad hæredes nisi ex speciali pacto, ut si moriturus filio vel hæredi committat, & hic suscipiat obligationem restituendi famam à defuncto læsam; si mille

militer fama restituenda est soli læso, non autem
heredibus, nisi infamia defuncti in eos redundet,
ut si dixeris defunctum genuisse hos filios ex adul-
terio, tunc & filiis fama restituenda est.

Dicitur 2. Qui injustè læsit; nam si læsio famæ 3.
sit iusta, eò quòd crimen sit publicum, vel cri-
minis occulti revelatio sit necessaria pro averten-
to malo Reip. vel innocentis, nulla debetur re-
stitutio. *V. Cas. 36. n. 5. & 15.* si læsio est injusta
in materia levi, debetur restitutio sub levi, in
materia gravi sub gravi.

At quid, si graviter quidem læsisti famam, sed
absque omni culpâ, eò quòd crimen à te narra-
tum bonâ fide credebas esse publicum, vel defectu
deliberationis & advertentiæ cum culpa levi? R.
Si absque gravi incommodo famam restituere pos-
sis, ad hoc teneris non tantùm ex charitate, quod
tibi est commune cum omnibus, qui etiam nullam
infamiae causam dederunt, & apud omnes est in-
confesso, sed etiam ex justitiâ. *Less. Laym. c. 7.*
1. 1. Tamb. l. 9. c. 3. §. 3. Lugo d. 15. à n. 3. Sporer
in dec. t. 5. c. 4. n. 86. Ratio est, quia justitia non
tantùm obligat ad non ponendam causam proxi-
mo damnosam, sed etiam ad auferendam jam
positam, hoc ipso enim, quòd scias causam
e.g. revelationem occulti criminis à te etiam
inculpabiliter positam alteri inferre damnum,
& non removeas, cum facilè possis, censeris
damnum illud approbare & velle, tenerisque
restituere; sicut si tuus bos te nesciente inci-
dat nocere frugibus proximi, si ex post id res-
cias, & non abigas, damnum à tempore scien-
tiae cautum tibi fit voluntarium cum obligatio-
ne restituendi; item bonâ fide alicubi posuisti
ignem, ex quo postea advertis oriri incendium;
loco

loco medicinæ porrexisti venenum, si incendium vel mortem non impedias, cum facillè potes, in conscientia es incendiarius & homicida.

Dices 1. Talis diffamator non tenetur ex receptâ, cum ex famâ alienâ nihil possideat, neque ex delicto vel contractu, quia formalis culpa aut contractus non intercessit, ut supponitur ergo,

2. Si alterius ædes sine culpâ exussi, ad nihil teneor; ergo à pari, si absque culpâ destruxi alterius famam.

3. Si bos meus me ignorante perdat alienas segetes & ego superveniens eum non prohibeam, non teneor ad primum damnum me ex post nesciente illatum, sed tantum ad illud, quod ex post infert me sciente; quod si me sciente novum damnum præter primum non inferat, ad nihil tenebor, quia primum damnum mihi non est imputabile; ergo à pari, si primò sine culpâ famam læsi, & post me advertente ex meâ actione nova infamia non sequatur, ad nihil teneor; ecce sententiam verè probabilem & in praxi tutam, quam *Dicast. de Restit. d. 12. n. 162.* dicit probabilissimam.

Sed 3. ad 1. obligationem oriri tum ex receptâ quasi accepta; detractor enim famam alterius quasi detinet apud se, usque dum per revocationem quasi ex suo eam reddat; tum maxime ex injustâ damnificatione, quæ quidem ab initio formaliter injusta non est, sed fit talis per voluntariam continuationem.

Ad 2. Est disparitas, quòd actio exustiva tantum nec ab initio nec ex post fiat voluntaria, ut supponitur.

Ad 3. Iterum disp. est, quòd mea detractio, si non revocetur, cùm potest, pergat me sciente & volente causare totum & idem damnum in famâ, quòd antea causârat me ignorante, ergo totum illud damnum teneor reparare; e contra bos me præsentem non infert idem damnum quod antea intulerat, sed planè novum, ergo sufficit restituere damnum novum, quod meus bos me sciente & non prohibente intulit.

Sed denique quid, si infamantia loquebaris de Petro, audientes autem intelligebant de Paulo, 4. an teneris famam reparare Paulo ex justitiâ; nam quòd teneris ex charitate, si absque gravi incommodo possis, indubitarum est; Negat Less. quia obligatio restitutionis oritur ex sola formali injuria; Paulo autem non fecisti injuriam formalem, sicut si volens occidere equum Petri inici tui, præter intentionem occidas equum Pauli amici; At meliùs affirmant Molina & alii; nam quamvis tua actio ab initio non fuerit causa formalis & voluntaria damni ut Paulo illati, quia tamen te sciente pergit nocere, si eam non removeras, quando facilè potes, fiet tibi causa damni voluntaria & obnoxia restitutioni; sicut si volens incendere horreum Petri casu incendas horreum Pauli; si advertens errorem, incendium, cùm potes, non restinguas, totum damnum tibi fit imputabile cum obligatione satisfaciendi Paulo.

Dicitur 3. Tenetur efficaciter restituere, ita ut 5. infamatus bonum nomen suum in effectu recipiat, sedque si aliquem sive vera & occulta, sive falsa narrando infamasti, non satisfacis eum in alio genere laudando; v. g. dixisti Petrum esse homicidam, non est satis, si dicas eum esse castum, quia per famam castitatis, nequidem partialiter tollitur
in

- infamia homicidii; sed debes dicta revocare, dicendo, te injuriam fecisse, te malè fuisse informatum, te errasse errore scilicet pratico &c. Si vera dixisti, non potes dicere te esse mentitum.
6. quia hoc ipsum esset mentiri, posses tamen & deberes, si aliter fidem obtinere non potes, uti restrictione mentali, dicendo ipsum tale crimen non admisisse, subintelligendo publicè, seu tali modo, ut licitè potueris revelare; sicut ejusmodi restrictione uti potest & debet Confessarius interrogatus de crimine sibi dicto in confessione, ut fatentur omnes. Si falsum dixisti, teneris, si opus est, revocare, dicendo te esse mentitum, adhibendo juramentum & testes, etiam cum æquali tua infamia & periculo, v. g. alium per calumniam accusasti, falsum testimonium scienter dixisti, ex quo alteri mors, jactura famæ & bonorum imminet, obligaris tuum dictum, si opus est, etiam cum periculo vitæ, famæ, & bonorum retractare, ut habet *communis & certa*; quia in paricausà melior est conditio innocentis; & sicut iniquus occisor equi alieni tenetur restituere cum jacturâ equi proprii vel ejus pretii, sic & restituere famam cum simili jacturâ famæ propriæ; non tamen tenetur cum longè majore suo damno, quia tunc censetur moraliter impotens, neque tenetur per seipsum. si revocatio utiliter fieri possit per Confessarium vel per alium. Si detractor prævidet, vel meritò timeat, ne crimen à se dictum ab auditoribus ulterius propaleatur, si ex post ultra propalatum est, obligatur etiam apud auditores mediatos revocare, quia est causa injusta detractionis per hos factæ; secus, si dixerit viris prudentibus, à quibus ulteriorem propalationem non timebat: si non recogitasti, an auditores etiam

vel non sint taciturni, ut communiter contingit, probabiliter non teneris revocare apud mediatos, quia cum nemo praesumi debeat malus, ulterior criminis revelatio non tibi, utpote qui eam non praevidisti, sed auditorum malitiae imputanda venit.

Dicitur 4. Debet restituere famam & honorem, 8. intellige per contumeliam laesum, de qua Vide Cas. 36. num. 1. Si contumelia non detineat detractionem v.g. privatim nemine audiente aliquem rocas stultum, spurium, adulterum: proprie non debetur restitutio, sed (nisi laesus seipsum vindicando, juri suo resignarit) satisfactio, petendo veniam &c. ad quam tamen plerumque non tenentur superiores, parentes, Domini, ne, dum nimium servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas, uti ait S. August. in sua regula: tenebuntur tamen satisfacere exhibendo extraordinaria honoris & benevolentiae signa, v.g. amice salutando, alloquendo, obsequia & beneficia praestando &c.

Dicitur 5. Et omnia damnata temporalia, intel- 9. lige praevisa, ut si ob tuam detractionem quis officio, dignitate vel bonis suis privatus sit: haec obligatio transit ad haeredes: si ex tua detractione de crimine occulto, sed vero quis fuerit accusatus & condemnatus, ad nihil tenetis, quia sententia est justa, & fama reparari non potest, cum crimen per justam sententiam sit factum publicum.

QUAER. II. Quae hic sint causae a restitutione excusantes?

1. Sunt seqq. 1. cessatio damni, ut si nullum 10. damnus factum est, eo quod audientes dicenti non crediderint, vel infamia oblivioni sit tradi-

G ta,

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. II,

ta, aut fama aliunde v. g. purgatione canonica, probitate vitæ, proborum virorum testimonio, vel autoritate judicis jam sit recuperata; quo casu adhuc satisfieri debet pro damno temporali, si quod ex detractioe secutum est, & pro impensis, quas infamatus facere debuit pro recuperanda fama.

11. 2. Excusaris, si crimen occultum à te reuelatum sine tua culpa factum est publicum; si tuâ culpâ publicatum est, teneris, si potes, revocare etiam publicè per scripturam, concionationes &c. *nec obstat*, quòd per publicationem veri criminis infamatus amiserit jus ad famam, nam jus illud amisit per tuam injustitiam, ergo quantum est in te, teneris facere, ut ipse jus & famam recuperet.

12. 3. *Excusat impotentia* physica vel moralis, ut si auditores tuos, coram quibus detraxisti, nec scripto nec verbo convenire possis, aut restituere nequeas sine longè majori tua infamia vel damno; quòd si fama nullatenus restitui possit, & infamatus nullum damnum in bonis fortunæ passus sit, non teneris ante sententiam judicis damnum famæ compensare pecuniâ. *Nav. L. 1. Sporer. Lugo num. 13.* & plurimi apud *La Croix l. 3. p. 2. n. 299.* quia justitia tantum exigit, ut restituantur res ablata, in se vel æquivalenti, seu in eo, quod rei secundum communem æstimationem æquivalet, ita ut inter se functionem & commutationem recipiant; sed pecunia nec in se, nec in æquivalenti est fama, nec per quantamcunque pecuniam recuperatur fama ablata, ergo.

Dices 1. qui non potest restituere quod debet, tenetur restituere, quantum potest. 2. si fama eadem restitui non possit, est obligatio in fama

famatum laudandi in alia materia, vel etiam honorandi, ut habet communis, & tamen una fama, quâ v. g. diceris justus, nequidem partialiter est alia fama, quâ diceris castus; imò fama & honor genere differunt. *R. ad 1.* debet restituere quantum potest in rebus ejusdem ordinis & in communi æstimatione æquivalentibus *C. secus N. ad 2. N. C.* quamvis una fama non sit formaliter altera, est tamen in eodem genere bonorum, & licet honor & fama in rigore physico differant genericè, sunt tamen ita affinia & connexa, ut moraliter & quoad usus humanos ferè pro eodem reputentur; licet enim honor non sit fama, est tamen famæ seu bonæ existimationis de proximo testificatio.

4. Excusat libera condonatio infamati; cum enim sit Dominus suæ famæ, ejus læsionem remittere potest, sufficit autem remissio tacita vel prædenter præsumpta ex hoc, quod credatur remissor, si rogaretur, aut malit rem dissimulati, quàm ejus memoriam refricari; excipe, nisi remissio cedat in præjudicium religionis, familiar, vel aliorum, qui ex ejus infamia infamati sunt; tunc enim his invitis obligatio revocandi remitti non potest, quia & ipsis facta est injuria. 136

5. Excusat reciproca infamatio, dum alter te infamavit & famam restituere recusat. *Sot. Molina. Less. Dian. Sylvius 2. 2. q. 62. a. 2. Divast. d. 12. n. 246. Laym. n. 5. contra Tann. Nav. Lugo n. 44. Sporer à n. 117. Ratio est.* quod quidem non liceat infamiam compensare, infamantem vicissim infamando, quia non licet reddere malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, *1. Pet. 3.* postquam tamen sic fecisti, 14.

modò injuria utriusque sit æqualis, non teneris alteri restituere, jura enim sunt paria, & tu non habes minus jus ad tuam famam, quam alter ad suam; si ergo alter tuam restituere nolit, sibi imputet, nec rationabiliter invitus esse potest, quòd nec tu restituas, & paria crimina compensatione mutuâ delentur. *C. tua fraternitas de adult.*

Dices. 1. Compensatio tantum habet locum, quando per eam restituitur æqualitas, seu recuperatur id, quod ablatum est, ut si mihi debeas centum aureos, & ego à te furripiam totidem, sed per hoc, quod non restituo alienam famam, non recuperò meam, ut patet; nam ex hoc quòd alterum dicam esse latronem, ego non credor innocens ab adulterio, quod alter mihi imposit. *2.* Quando ad me indemnifandum licet alienam rem retinere, etiam licet eam surripere, ut clarum est in debito pecuniario, sed non licet surripere famam alienam, si quis meam restituere nolit, ergo nec licet eam tunc retinere seu non restituere.

3. Non est hic propriè compensatio, quia ipsa res vel ejus æquivalens recuperetur, ut male supponunt adv. hæc enim non in famâ, sed tantum in rebus pretio æstimabilibus locum habet, ut si pro equo ablato clam surripiatur similis equus vel ejus pretium, sed solum est suspensio seu justa dilatio solutionis, usque dum alter vicissim solvat, quod debet, potest autem esse justa causa differendi solutionem, et si non sit justa causa auferendi rem alienam, ut manifestum est in necessitate gravi, vel in periculo gravis damni, in quibus debitor solutionem differre, non autem alienum auferre potest; item si quis a det

meas malitiosè exussit, oculum excussit, non licet quidem vicissim alterius ædes incendere, oculum excutere; quia hoc non esset suum damnum reparare, sed alteri damnum inferre & seipsum vindicare; postquam tamen ædes exussi, oculum excussi, justè differo reparationem damni, usque dum alter vicissim mihi reparationem offerat; ego à pari, etsi non liceat infamantem mutuo infamare; postquam tamen infamavi, licitè restitutionem famæ differo, usque dum alter pariter meam restituat; quòd si *Lugo & Sporer l. c.* bene ponderassent hanc sententiam, non tantum ex auctoritate, sed & ex rationibus intrinsicis dixissent probabilem, imò & probabilissimam, & mihi omnino veram.

Sed quæres, an saltem per modum defensionis liceat infamantem reciprocè infamare? R. Pro reparandâ famâ jam læsâ id non licere, licet tamen pro avértendo damno futuro & imminente; sic licitè aperio occultum crimen falsi accusatoris vel testis ad enervandam eorum fidem; uxor enim pro meo, quod habeo ad probandam meam innocentiam; & si liceat occultum proximi crimen aperire pro tuenda fama & vita proximi innocentis, imò & ad habendum à viro gravi solatium, ut docet *S. Thom.* cur non pro tuenda famâ & vitâ propria? nunquam tamen licet falsum crimen ini-
quo accusatori vel testi affingere etiam ad evitandam mortem vel extremam infamiam, ut certum est ex prop. 43. & 44. ab Inn. XI. damnatis, quas exhibui *Cas. 36. num. 5.* nam id foret mendacium in re gravi tum contra justitiam publicam, quia iudex, quantum est in se, inducitur ad puniendum Innocentem, & testes ad perjurium, tum contra justitiam privatam, quia quilibet habet jus,

ne falso crimine infametur, sicut habet jus, ne à privato occidatur.

Dices cum Lugo & Tamb. si dolo vel mendacio defendam me contra injustum aggressorem eum v. g. falsis promissis aut minis absterrendo, ne me occidat vel bona mea invadat, solum peccato venialiter peccato mendacii, non autem contra justitiam, quia habeo jus defendendi vitam & bona mea, ergo si mendacio injustum aggressorem meam famam & vitam privem suam famam, tantum peccato venialiter peccato mendacii; si enim non est injustitia per mendacium defendere vitam, minus erit in casu posito per mendacium defendere famam simul & vitam.

R. N. C. nam imprimis id injustum est in iudicio; quia læditur justitia publica, extra iudicium verò impingere falsum crimen non est medium necessarium & certò efficax pro recuperanda famam, potes enim deficere in probatione, & adversarius potest per veros testes aliaque indicia tua dicta elidere, & retinet jus ad famam, quamdiu verum crimen non admittit; e contra alter nullum jus habet, ut tollat vitam vel bona mea, & dolo vel mendacium est medium necessarium & certum conservandæ vitæ, ut supponitur.

